

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ ТА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра корейської і японської філології

Курсова робота
з японської філології

на тему:

**РОЗВИТОК І ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ РИБАЛЬСТВА І
СУДНОПЛАВСТВА В ЯПОНСЬКІЙ МОВІ**

Студентки групи Яп01-21
факультету східної і слов'янської філології
денної форми здобуття освіти
Освітньої програми:

Японська мова і література та переклад

Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.069 Східні мови та
літератури (переклад включно),
перша – японська

Кіяшко Альбіни Сергіївни

Науковий керівник: **викл. Дементьєва**

Тетяна Сергіївна

Національна шкала	_____
Кількість балів	_____
Оцінка ЄКТС	_____

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	5
1.1. Поняття термінології та її класифікація.....	5
1.2. Роль термінології в мовленні	6
1.3. Поняття про термін та його ознаки	7
1.4. Професіоналізми та їх відмінність від термінів	10
1.5. Огляд історії розвитку термінології рибальства і судноплавства в японській мові.....	13
Висновки до Розділу 1.....	16
РОЗДІЛ 2	17
РОЗВИТОК І ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ РИБАЛЬСТВА І СУДНОПЛАВСТВА	17
2.1. Терміни, пов'язані з судноплавством: назви кораблів та їх частин	17
2.2. Терміни, пов'язані з рибальством	20
Висновки до Розділу 2.....	30
ВИСНОВКИ.....	33
АНОТАЦІЯ.....	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	35

ВСТУП

Однією з ключових сфер, яка відображає глибокий зв'язок із культурою та традиціями, є рибальство і судноплавство. Особливу увагу заслуговує вивчення термінології цих галузей, яка стає невід'ємною частиною лінгвістичної картини світу. Термінологічний аспект є важливим не лише для професіоналів у цих сферах, але й для науковців та мовознавців.

Тема розвитку та функціонування термінології рибальства і судноплавства в японській мові є актуальною та значущою для розуміння процесів, що відбуваються у цих галузях та взаємозв'язку з мовним середовищем.

Об'єктом цієї курсової роботи є термінологія рибальства і судноплавства в японській мові, а **предметом** – розвиток і функціонування цієї термінології на східному узбережжі півострова Ошіма з центром у Тодохокке.

Актуальність цього дослідження визначається різнобарвністю та важливістю ролі рибальства і судноплавства в японському суспільстві, що має багатовікову історію і зберігає традиції в цих галузях. Зростання міжнародного співробітництва та обміну досвідом в галузі морських ресурсів робить актуальним вивчення та розуміння специфіки японської термінології в цих сферах. Існує потреба у вивченні та систематизації термінологічного складу, який є важливим компонентом спеціалізованої лексики та сприяє збагаченню мовних ресурсів. Недостатнє дослідження цієї проблеми створює підґрунтя для нових досліджень у цій області.

Метою цього дослідження є визначити теоретичні основи термінології та опрацювати термінологію рибальства і судноплавства в японській мові, визначити закономірності її розвитку та вивчити особливості функціонування в лінгвокультурному контексті.

Завдання включають 1) вивчити загальні теоретичні аспекти термінології 2) виокремити та систематизувати термінологію рибальства і судноплавства в японській мові, 3) визначити закономірності її розвитку на території села Тодохокке, 4) детальний опис визначення термінів, для повного розуміння її значення,

5) створити збірку лексичних одиниць та розділити їх за значенням. Результати дослідження можуть бути корисні для фахівців у галузі рибальства та судноплавства, які займаються міжнародним співробітництвом та обміном досвідом. Крім того, вони сприятимуть поглибленню розуміння мовно-культурних аспектів японської термінології серед лінгвістів та вивченню особливостей спілкування у цих професійних галузях.

Матеріал дослідження. Загалом кількість термінів, що було дібрано й використано під час виконання курсової роботи становить 128 лексичних одиниць.

У процесі дослідження будуть використовані комбіновані **методи**, зокрема, літературний аналіз для вивчення теоретичних основ та історії термінології, та методи компаративного аналізу для визначення специфіки японської термінології порівняно з іншими мовами.

Наукова новизна. Ця курсова робота спрямована на вивчення та розкриття різнобічності термінології рибальства і судноплавства в японській мові, що відкриє нові перспективи для розуміння цієї важливої сфери японської культури та допоможе удосконалити міжнародне співробітництво в досліджуваних галузях.

Отримані результати мають **практичне значення** для фахівців у галузі рибальства та судноплавства. Крім того, вони сприятимуть поглибленню розуміння мовно-культурних аспектів японської термінології серед лінгвістів та вивченню особливостей спілкування у цих професійних галузях.

Уперше одержано систематизований та детально описаний комплекс термінологічних одиниць, пов'язаних з рибальством та судноплавством в японській мові. Цей комплекс термінів охоплює широкий спектр аспектів цих професійних галузей та є результатом ретельного аналізу та узагальнення літературних джерел.

Обсяг і структура роботи. Ця курсова робота містить вступ, теоретичний і практичний розділи, висновки, анотацію, список використаних джерел та містить загалом 36 сторінок. Під час написання цієї курсової роботи було використано 15 літературних джерел та 128 лексичних одиниць.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ

1.1. Поняття термінології та її класифікація

Термінологія – це не хаотична множина слів, а організована на логічному й мовному рівні система спеціальних назв, зазначають Фурт Д.В. і Дмитрук Л. А. (с. 19). Термінологія становить ключовий компонент мовленнєвої системи та служить відображенням професійного підходу до різноманітних галузей знань. Цей лінгвістичний арсенал визначається як система спеціальних термінів, словосполучень та символів, призначених для точного вираження конкретних понять у науці, мистецтві чи інших сферах діяльності. Його створення має на меті забезпечення точності та чіткості у комунікації між фахівцями та відповідних суспільних контекстів.

Процес класифікації термінології відображає різноманітність її структур та функцій. Відповідно до різних критеріїв, існують кілька основних типів термінів:

- **За сферою використання:** Термінологія поділяється на наукову, яка застосовується в наукових дослідженнях та документації; технічну, що визначає терміни, пов'язані з конкретною технічною галуззю; і медичну, що використовується в медичній науці та практиці. (Фурт і Дмитрук, 2020, с. 11)
- **За будовою та формою:** Терміни можуть бути простими, які складаються з окремих термінів, що не утворюють словосполучення, або складними, які включають словосполучення та терміни з внутрішньою структурою. (Фурт і Дмитрук, 2020, с.21)
- **За часом виникнення:** Термінологію можна класифікувати на класичну, яка визначена традицією та використовується тривалий час, та сучасну, що відображає новітні досягнення та технології. (Фурт і Дмитрук, 2020, с.21)
- **За ступенем абстракції:** Термінологію можна розділити на конкретну, яка використовується для конкретних предметів чи процесів, та абстракційну, що охоплює більш абстрактні поняття та категорії. (Хоффман, 1998, с. 67)

Розуміння цих різновидів термінології має важливе значення для аналізу та використання їх в конкретних лінгвістичних контекстах, зокрема в японській мові, яка є об'єктом подальшого дослідження цієї курсової роботи.

1.2. Роль термінології в мовленні

Термінологія, як важливий складовий елемент мови, відіграє значущу роль у структурі та функціонуванні мовлення, сприяючи точності, ясності та ефективності комунікації.

Розгляд ролі термінології у мовленні розкриває її важливість як для спеціалізованого, так і для професійного спілкування, а також для повсякденного вжитку мови.

Однією з основних функцій термінології є забезпечення точності у вираженні понять. Вона дозволяє уникнути неоднозначності та непорозуміння, забезпечуючи словам конкретні та визначені значення. У спеціалізованих галузях, таких як рибальство і судноплавство, термінологія виступає ключовим інструментом для ефективного спілкування між фахівцями. Вона створює специфічний код, який полегшує обмін інформацією та розумінням між експертами.

Термінологія має такі основні функції:

- Знаряддя пізнання дійсності. Терміни є назвами понять, які відображають об'єктивну дійсність. Вони допомагають людині точніше й чіткіше розуміти навколишній світ.
- Засіб спілкування. Терміни є засобом спілкування в різних сферах діяльності людини. Вони забезпечують взаєморозуміння між людьми, які займаються однією й тією ж галуззю знань.
- Засіб систематизації знань. Термінологія сприяє систематизації знань у різних галузях науки й техніки. Вона допомагає створювати єдину наукову мову, яка дає можливість узагальнювати та поглиблювати наукові знання. (Бойко, 2015, с. 124)

Термінологія також є засобом передачі точних знань від покоління до покоління, забезпечуючи стабільність та однозначність інформації в межах конкретної галузі. У наукових дослідженнях вона виконує ключову роль у формулюванні та передачі концепцій, сприяючи розвитку нових ідей та відкриттів.

Знання та використання відповідної термінології свідчать про рівень професійної експертизи особи в конкретній галузі. Розуміння ролі термінології у мовленні є важливим кроком для вивчення її впливу на мовні практики та ефективність комунікації, зокрема в контексті рибальства і судноплавства в японській мові.

Термінологія відіграє важливу роль у формуванні експертних спільнот, що об'єднують фахівців та дослідників, які спільно використовують специфічну лексику для обговорення та вирішення проблем. Вона передає наукові та технічні аспекти, але й відображає культурні та традиційні особливості певної галузі, що надає унікальність сприйняттю та передачі інформації. Використання термінології є важливим елементом навчального процесу, допомагаючи студентам та практикам засвоювати та використовувати спеціалізовану лексику для подальшого професійного розвитку.

У сфері рибальства і судноплавства, де важливо визначати правові аспекти та нормативи, використання термінології допомагає уникнути непорозумінь та встановити чіткі рамки юридичного спілкування. Термінологія сприяє формуванню специфічного середовища комунікації, де фахівці можуть ефективно обмінюватися інформацією, використовуючи стандартизовану лексику.

1.3. Поняття про термін та його ознаки

В лінгвістиці існує багато визначень терміну. В словнику української мови термін визначено «як слово або словосполучення, що означає чітко окреслене спеціальне поняття якої-небудь галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо». М. Кочерган дає таке визначення: термін (від лат. *terminus* "межа, границя")

— спеціальне слово або словосполучення, яке служить точним позначенням понять якоїсь галузі науки. (2002, с.220)

В. Карабан (2004, с. 323) визначає термін як мовний знак, що репрезентує поняття спеціальної, професійної галузі науки або техніки. Він зазначає, що науково-технічні терміни становлять суттєву складову науково-технічних текстів.

І. Квітко (1976, с. 19), який підкреслює, що «Термін – це найбільш інформативна одиниця природної мови. Термін - точний носій інформації про наукове поняття»

Термін – «це слово чи словесний комплекс, що співвідноситься з поняттям певної організованої галузі пізнання (науки, техніки), що вступають у системні відносини з іншими словами та словесними комплексами й утворюють разом з ними в кожному окремому випадку та в певний час замкнену систему, яка характеризується високою інформативністю, однозначністю, точністю та експресивною нейтральністю».

Стосовно термінології, лінгвісти розрізняють: а) розділ мовознавства, що вивчає терміни; б) фахову лексику в складі усіх слів певної мови; с) спеціальну лексику або галузеву термінологію, що обслуговує певну галузь науки чи техніки;

Систему термінів у певній галузі називають – терміносистемою. Фурт Д. В. та Дмитрук Л. А. (2020, с. 19) зазначають, що системність термінології зумовлена двома типами зв'язків, які надають множинам термінів системного характеру:

- логічними зв'язками (якщо між поняттями певної науки існують системні логічні зв'язки – а вони є в кожній науці, – то терміни, які називають ці поняття, мають теж бути системно пов'язаними);

- мовними зв'язками (хоча терміни позначають наукові поняття, вони залишаються одиницями природної людської мови, а отже, їм властиві всі ті зв'язки, які характерні для загальноживаних слів – синонімічні, антонімічні, словотвірні, полісемічні, граматичні, родо-видові і т. ін.). Таким чином, термінологія – це не хаотична множина слів, а організована на логічному й мовному рівні система спеціальних назв. Системність є однією з найважливіших умов існування терміна.

Термін може існувати лише як елемент терміносистеми, якщо під останньою розуміти впорядковану сукупність термінів, які адекватно висловлюють систему понять теорії, що описують певну спеціальну сферу людських знань чи діяльності.

Терміни вивчає самостійна лінгвістична наука — термінознавство. Основними ознаками, що уможливають виділення термінів у складі спеціальної лексики, М. П. Кочерган (2002, с. 220) називає:

- 1) системністю (кожен термін належить до якоїсь терміносистеми і своє значення отримує саме в цій системі);
- 2) наявністю дефініції (термін не тлумачать, а визначають);
- 3) тенденцією до моносемантичності (в межах свого термінологічного поля, тобто в межах певної науки, термін повинен мати тільки одне значення);
- 4) відсутністю експресії;
- 5) стилістичною нейтральністю.

Можна додати ще кілька ознак описаних в посібнику Фурта Д. В. і Дмитрука Л. А. (2020, с.20), а саме:

1) Точність. Термін повинен якнайповніше передавати суть поняття, яке він позначає тому, що неточний термін може бути джерелом непорозумінь між фахівцями.

2) Стислість. Дуже зручно користуватися короткими термінами, але не завжди вдається утворити короткий термін, який був би ще й точним.

3) Незалежність від контексту.

4) Відсутність синонімів. Термінології не повинна бути притаманна синонімічність, яка заважає взаєморозумінню.

5) Відповідність правилам і нормам певної мови.

6) Милозвучність. Термін повинен бути милозвучним, тому не слід заохочувати створення термінів, що походять з діалектизмів, жаргонізмів чи варваризмів.

Помітною є тенденція до інтернаціоналізації термінології, через що в ролі термінів виступають переважно запозичення. Водночас слід зазначити, що між термінами і нетермінами немає перепон. Між ними постійно відбувається обмін: термінологізація загальноживаної лексики і детермінологізація. Терміни — надзвичайно динамічний шар лексики. Вони займають 90% нових слів. (Кочерган, 2002, с. 220)

Досліджуючи термінологію, яка вживається фахівцями певної галузі в наукових текстах, усному професійному мовленні, додається у словники тощо, можна дійти висновку, що частина термінів використовується лише в цій галузі, а частина – і в інших. Таким чином їх можна поділити на три груп

Загальнонаукові терміни - це терміни, що мають широке застосування та вживаються у більшості наукових галузевих термінологіях. Вони описують загальні поняття та процеси, що характерні для різних галузей знань.

Міжгалузеві терміни - це терміни, що вживаються в кількох різних наукових галузях, але не є загальнонауковими. Вони мають специфічне значення для кожної галузі, в якій вони використовуються.

Вузькогалузеві терміни - це терміни, що мають вузьке застосування та використовуються тільки в одній конкретній галузі знань. Вони описують специфічні процеси та поняття. (Фурт і Дмитрук, 2020, с.22)

1.4. Професіоналізми та їх відмінність від термінів

Українські дослідники висловлюють думку, що терміни потрібно відокремлювати від професіоналізмів. А. С. Д'яков, Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько (2000) зазначають: “Доцільним є розмежування професіоналізмів і термінів, котрі разом становлять поняття спеціальної субмови. Межуючи одне з одним, терміни, проте, мають більш впорядкований та нормалізований характер, у той час, як професіоналізми є напівофіційними лексичними одиницями, які вживаються вузьким колом фахівців, причому, переважно в розмовній мові. Незважаючи на ці істотні відмінності, між цими двома сферами лексики існує безперервний взаємообмін, і професіоналізм може існувати також і як синонім терміна.” (с. 15).

Мовознавці визнають, що терміни і професіоналізми мають як спільні, так і відмінні риси. Зі спільного, можна виділити те, що ці дві мовні одиниці вживаються у спілкуванні людей приналежних до професійної галузі діяльності. Проте, відмінностей набагато більше.

Спираючись на дослідження українських учених, Т. В. Михайлова (2002, с. 44-45) подала досить повний перелік відмінностей цих мовних одиниць:

1) професіоналізми – це локальні скорочені й спрощені назви, які дублюють терміни, вони вторинні за утворенням щодо термінів, які не можуть мати вузького локального характеру;

2) терміни є унормованими лексичними одиницями, а професіоналізми – напівофіційними;

3) терміни функціонують в усному та в писемному спілкуванні фахівців певної галузі, професіоналізми вживають у розмовному мовленні;

4) професіоналізмам властиві конотації (експресивне забарвлення); термін не повинен мати емоційно-експресивного забарвлення;

5) терміни функціонують в усіх галузях наукової та виробничої діяльності людини, професіоналізми найчастіше трапляються в окремих професіях, ремеслах, промислах (наприклад, у спеціальній мові філософії немає професіоналізмів);

6) терміни можуть утворюватися засобами національної та чужих мов, професіоналізми – на ґрунті національної мови, лише в окремих одиницях трапляються іншомовні елементи;

7) системність – найважливіша ознака термінології, системні зв'язки між професіоналізмами слабші, бо вони називають окремі предмети і видові поняття.

Романова О. О. (2013, с.46) в своїй праці виділяє ще такі відмінні риси: у термінів ознаки номінації є суттєвими, у професіоналізмів – здебільшого неістотними; професіоналізми мають ширшу сферу функціонування, а тому можуть бути відомі людям, безпосередньо не зайнятим у тому чи іншому виробництві; терміни мають більший ступінь нормативності й кодифікованості; у термінів велика спеціалізація словотворчих засобів на відміну від професіоналізмів. Професіоналізми не мають чіткого наукового визначення й не становлять цілісної системи. Якщо терміни – це переважно абстрактні поняття, то професіоналізми – конкретні, тому що детально диференціюють ті предмети, дії, якості, які безпосередньо пов'язані зі сферою діяльності відповідної професії. Здебільшого професіоналізми використовують в усному неофіційному мовленні людей певного фаху. Виконуючи

важливу номінативно-комунікативну функцію, вони точно називають деталь виробу, ланку технологічного процесу чи певне поняття й у такий спосіб сприяють кращому взаєморозумінню. Частина професіоналізмів переходить до термінів, зазнаючи при цьому структурних змін; деякі з них, не стаючи термінами, усе ж уживаються в науковій мові з певними застереженнями (здебільшого їх виділяють лапками, тоді як терміни вживають звичайно без лапок).

Професіоналізми та терміни є двома різновидами спеціальної лексики, яка використовується в різних сферах діяльності людини. Однак між ними існують певні відмінності.

Огляд цих понять націлений на визначення їхньої природи, особливостей та ролі у професійному спілкуванні.

Професіоналізми можна класифікувати за походженням, враховуючи, наприклад, етимологічні професіоналізми, що мають походження з інших мов або діалектів. У японській термінології, терміни, пов'язані з морською сферою, часто мають китайське походження, тоді як народні професіоналізми можуть виникати з місцевих діалектів.

Наприклад:

- *Етимологічні професіоналізми:* Японські професіоналізми, пов'язані з морем, часто походять з китайської мови, наприклад, "船員" (sen'in) - "моряк," де суфікс "員" (in) - "працівник, член," додається до слова "船" (fune) - "корабель."
- *Народні професіоналізми:* Терміни, пов'язані з сільським господарством, можуть виникати з місцевих діалектів.

Ступінь спеціалізації розподіляє професіоналізми на широкоспеціалізовані та універсальні. Терміни, пов'язані з суднобудуванням, вважаються широкоспеціалізованими, тоді як терміни, пов'язані із роботою з комп'ютерами, є універсальними.

За ступенем унормованості розрізняють унормовані та унормовані професіоналізми. Перші мають сталі значення та вживання, як, наприклад, медичні терміни. Другі можуть мати змінливе вживання, і це характерно, наприклад, для професіоналізмів, пов'язаних з модою.

Професіоналізми, близькі до термінів за функціями та сферою використання, мають відмінності. Однак основні відмінності між ними полягають у тому, що терміни, як правило, унормовані та використовуються в офіційному мовленні, тоді як професіоналізми часто використовуються в неофіційному спілкуванні. Терміни є більш унормованими та загальноприйнятими, в той час як професіоналізми можуть бути менш стандартизованими та спеціалізованими.

Японська мова має розвинуту систему професіоналізмів, які використовуються в різних професійних сферах, таких як судноплавство, рибальство, сільське господарство, промисловість, наука, освіта тощо. Їх утворення може здійснюватися за допомогою морфологічних процесів, калькування з інших мов або шляхом запозичення.

Наприклад:

- *Морфологічні професіоналізми:* "船員" (sen'in) - "морьяк," утворене додаванням суфікса "員" (in) - "працівник, член," до слова "船" (fune) - "корабель."
- *Калькування:* "コンピュータ" (konpyūta) - "комп'ютер," утворене калькуванням з англійської мови.
- *Запозичення:* "カッター" (kattā) - "катер," утворене від англійського слова "cutter."
- *Багатослівні професіоналізми:* "漁網" (gyōami) - "рибальська мережа."

1.5. Огляд історії розвитку термінології рибальства і судноплавства в японській мові

Термінологія рибальства і судноплавства в японській мові виникла в період Яйой і розвивалася протягом усієї історії Японії. У ранній період терміни рибальства і судноплавства були переважно запозичені з китайської мови. У пізніший період, починаючи з VIII ст., відбулося значне розширення і уточнення японської термінології рибальства і судноплавства. Це було пов'язано з розвитком цих галузей господарства в Японії.

У давні часи, коли Японія лише розвивалася як морська нація, багато термінів пов'язувалися з рибальством, яке вже тоді було важливою галуззю. Слова, що позначали види риб, методи лову та рибальські інструменти, утворили базову лексику для подальших розвитків.

Приклади:

- 漁師 (ryōshi): Рибалка, рибалкар.
- 網 (ami): Сітка для риболовлі.
- 漁村 (gyōson): Рибальське селище.

Під час імперського періоду визначення та організація судноплавства стали більш значущими. Терміни, пов'язані з корабельними конструкціями, навігацією та торгівлею, збагатили мовлення. (Hirasawa, 1970, с. 40-41)

Приклади:

- 船 (funē): Корабель.
- 船長 (senchō): Капітан корабля.
- 航海 (kōkai): Мореплавство, навігація.

З інтенсивним розвитком промисловості та технологій у епоху Мейджі, японська термінологія в галузі судноплавства зазнала значних змін. Прийшли нові слова, що відображали використання парових і потічних двигунів, нові матеріали та сучасні навігаційні системи.

Приклади:

- 汽船 (kisen): Пароплав.
- 航空母艦 (kōkūbōkan): Авіаносець.
- 潜水艦 (sensuikan): Підводний човен.

Після Другої світової війни та під час процесу відродження Японії, розвиток судноплавства та рибальства отримав новий поштовх. Терміни, що стосуються риболовлі в ексклюзивній економічній зоні та нових технологій, з'явилися у мовленні. (Gaseki, 1961, с. 64)

Приклади:

- 漁業法 (gyōgyōhō): Закон про рибальство.

- 漁獲量 (gyōkaku-ryō): Обсяг рибальства.
- 航空漁業 (kōkūgyōgyō): Авіаційне рибальство.

Риба залишається найважливішим традиційним продуктом харчування японців, основним джерелом тваринних білків. Рибне багатство оточуючих морів, значна берегова лінія, зосередження населення на прибережних рівнинах, поєднання прибережних і сучасних механізованих (глибоководних) промислів основні умови розвитку рибної галузі в Японії. (Онисько,2020, с.21)

Завдяки географічним особливостям Японії рибальство традиційно відіграє важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки та незалежності держави. Ще 50 років тому внутрішнє виробництво країни забезпечувало близько 70% національного споживання риби. Сьогодні, у зв'язку зі зменшенням у світовому океані запасів риби цей показник становить 50%. Традиційно Японія залишається країною з найвищим показником споживання рибопродуктів на одну людину, хоча зі зменшенням уловів спостерігається стійка тенденція до зниження цього показника. Так, у 1970 році споживання рибопродуктів на одну людину в Японії становило 70 кг/рік. Зараз цей показник знизився до 45 кг/рік (міжнародна медична норма 20 кг рік/на людину) (Андрющенко, 2014, с. 345)

Японія є світовим лідером з імпорту морепродуктів, оскільки улов скорочується через зростання населення. Морське рибальство в Японії зазвичай поділяється на прибережне, морське та океанічне. Прибережне рибальство в основному практикується в 12-мильній зоні з використанням тралів, неводів і невеликих човнів. Насправді воно ведеться уздовж усього узбережжя, але деякі ділянки узбережжя виділяються особливо. Це узбережжя Хоккайдо, північно-східна і західна частини Хоншю, острови Шікоку і Кюшю, де багато практичних природних заток, а температура морської води навіть взимку не опускається нижче 20 ° С.

У розвитку світового рибальства сьогодні склалася стійка тенденція скорочення частки традиційного промислового рибальства в загальному обсязі рибодобування при швидкому розвитку світового виробництва аквакультури, що передбачає штучне розведення, утримання та вирощування об'єктів аквакультури в повністю або частково контрольованих умовах. Цей напрям рибного господарства набув досить

високого розвитку у 70-80 роках ХХ століття. Саме у Японії вперше у промислових масштабах було проведено вирощування риби за високих щільностей посадки у проточних басейнах, ставах та садках. Перші позитивні результати вирощування коропа у циркуляційних системах також належать японським вченим. (Андрющенко, 2014, с. 4)

Висновки до Розділу 1

Термінологія, визначена як ключовий компонент мови, є вирішальною у структурі та функціонуванні мовлення, особливо в спеціалізованих галузях, таких як рибальство і судноплавство. У цьому розділі ми детально розглянули роль термінології у спілкуванні та її важливість у спеціалізованій комунікації.

Термінологія в рибальстві і судноплаванні виступає не лише як засіб точного вираження понять, але й як ключовий інструмент для ефективного спілкування між фахівцями. Вона формує спеціалізований код, полегшуючи обмін інформацією та сприяючи розумінню між експертами у цій галузі.

Професіоналізми, що вживаються в різних професійних сферах, доповнюють термінологію, надаючи мовленню додаткову специфічність. Вони класифікуються за походженням, ступенем спеціалізації та унормованістю, що розширює їхню роль у професійному спілкуванні.

Огляд історії розвитку термінології вказує на глибокі зв'язки з історією, культурою та технологічними трансформаціями Японії. Розгляд етапів її розвитку, від доімперського періоду до епохи післявоєнного відродження, підкреслює технічний прогрес та адаптацію до змін у сучасному світі.

У цьому розділі нам вдалося краще зрозуміти важливість термінології в контексті рибальства і судноплавання в японській мові, а також її еволюцію протягом різних етапів історії. Це покладає основу для подальших досліджень, що стосуються впливу термінології на мовні практики та ефективність комунікації в цих важливих сферах.

РОЗДІЛ 2

РОЗВИТОК І ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ РИБАЛЬСТВА І СУДНОПЛАВСТВА

2.1. Терміни, пов'язані з судноплавством: назви кораблів та їх частин

З 2000 по 2011 рік було проведено загалом 11 польових досліджень у селі Тодохокке (нині місто Хакодате). За цей час завдяки щирій співпраці шести місцевих мешканців ми змогли отримати цінні матеріали щодо діалектів і питань, пов'язаних з регіоном.

Те, що я чітко усвідомив, так це те, що учасники дослідження старіли з часом і не могли давати інтерв'ю через госпіталізацію чи нещасні випадки. Реальність така, що це ставало неможливим. Крім того, після приєднання до міста Хакодате (у 2004 році) культурно-свідоме вирівнювання прогресує з неймовірною швидкістю, що призводить до поступового зникнення характерних рис регіону.

Село Тодохокке розташоване на крайньому східному краю півострова Ошіма, на північний схід від гори Есан (618 м). На південному заході знаходиться гора Уміко (570 м), на північному заході — гора Маруяма (691 м), на північному заході — місто Мінамі Каябе, а на півдні — місто Есан. Це закрита територія, оточена горами з трьох боків, з єдиним виходом у Тихий океан. До відкриття автостради між Хакодате і Тохоку в 1933 році єдиним транспортним засобом було море.

Лише в 1974 році був відкритий тунель (National Route 278 Choshi Tunnel) з боку мису Чоші, який межує з Каябе. Орієнтуючись на цю географічну закритість, діалекти та звичаї зберігають свою самобутність.

Оскільки село Тодохокке розташоване в гірській місцевості, сільське господарство складно назвати успішним, і з періоду Мейджі до наших днів основною промисловістю була риболовля.

Район біля узбережжя Есан відомий як багате рибне поле (Shiho Hokkemurashi), а влітку та восени тут вирощують сардини.

На додаток до вилову кальмарів влітку та тріски взимку, вздовж узбережжя був популярний лов ламінарії.

Крім того, ловлять скумбрію, жовтохвоста та восьминога. Цей район рішуче відрізняється від західного узбережжя півострова Ошіма на стороні Японського моря, яке включає місто Мацумае, тим, що рибалка на оселедець не така популярна. Виходячи з цього, очікується, що існують відмінності у лексиці, пов'язаній із знаряддями лову та методами риболовлі між східним і західним узбережжями. (Hashimoto, 2013, с. 3-5)

Основна увага його дослідження зосереджена на перетині характеристик рибної промисловості на східному узбережжі півострова Ошіма з центром у Тодохокке. Вважається, що саме в цій частині найбільш очевидні характеристики лексики, пов'язані з риболовлею на східному узбережжі півострова Ошіма. Опрацьована в подальшому лексика була виокремлена із досліджень Хашімото Куніхіко за 2012 та 2013 роки.

Назви кораблів:

- エソブネ: いそぶね、磯船(isobune): Невеликий човен(безмоторний човен) для лову морепродуктів довжиною від 6 до 8 м, шириною близько 1,3 м і висотою від 0,5 до 0,7 м. Маневрує човен за допомогою весла. На борту поміщається три-чотири людини. Він має форму корпусу та структуру, яка відповідає

морським умовам та плавання біля скелястого берега. Навіть сьогодні кедрові човни все ще використовуються в таких місцях, як півострів Ога.

- ドンブネ: どうぶね、胴(海)船 (dōbune): Безмоторний рибальський човен довжиною від 14 до 16 метрів. Корабель, схожий на китайський, із загостреним носом. За допомогою цього човна натягували сітку на 1500 метрів від берега і витрачали від 3 до 6 годин, щоб витягнути її. Човняр стоїть на носі човна, шукає зграй риб, і коли він виявляє зграю, він подає сигнал за допомогою прапорця або факела і негайно витягає сітку.
- ナガブネ: なかぶね、仲船 (nakabune): Безмоторний човен довжиною приблизно 1 м і шириною 2 м.
- モチップ: もちぶせん、持府船 (mochibusen): Це був великий корабель, приблизно 17 метрів завдовжки та 2 метри завширшки, і використовував газ або карбід. Його використовували для транспортування моржів у 10-му році періоду Мейджі.
- カワサギ: かわさきぶね、川崎船 (kawasaki): Загальна довжина 10~13м. Як правило, це безмоторний човен, який використовує 5 вітрил і 6 весел. Використовувався для лову тріски та кальмарів.
- チャッカ: チャッカー、着火船 (chakkā): Моторний човен, оснащений масляним двигуном з електричним запалюванням потужністю 2,5~12 кінських сил. Японський човен, який використовується для прибережної риболовлі.
- ヤギダマ(エンジン): ヤキダマ(エンジン)、焼玉 (エンジン) (yakidama enjin): Це потужний човен вагою 5-10 тонн і потужністю 5-15 кінських сил, у якому поєднано японський і західний стиль, і використовувався для прибережної риболовлі з пізнього періоду Тайшю до раннього періоду Сева. Для запуску потрібно було розігріти масляний двигун пальником до червоного кольору, потім знову прогріти зверху, вставити і закрутити насадку для виходу олії.
- ハツドーキ: 発動機船 (hatsudōki): Це був 10-20-тонний човен західного зразка з масляним двигуном потужністю 15-25 кінських сил, який використовувався для прибережної риболовлі. Проте більші судна від 20 до 40

тонн і потужністю від 30 до 50 кінських сил використовувалися як одиночні судна для риболовлі в північних морях.

- アミタキブネ: 網たき船 (amitakibune): Човен, що завантажує сітки. Човен для риболовлі на сардини використовував корпус з найбільшою вантажопідйомністю. Великомасштабні неводні рибальські судна.
- クミブネ、クミフネ: (kumibune): Судно для видобутку риби: судно, яке витягує рибу і транспортує її на берег.

Назви частин корабля:

- Двигун yakidama - це двигун внутрішнього згоряння поршневої сферичної оболонки чавунного карбюратора, яка виконує функцію головки блоку циліндрів в камері згоряння для запалювання повітряно-паливної суміші на гарячій поверхні та її спалювання. Його також називають двигуном якітама. Англійською мовою це називається «Hot bulb engine», а в деяких літературних джерелах його називають напівдизелем.
- サッカイ : くるまかじ、車櫂 (sekkai, kurumakaji): Весло, яке використовується під час веслування на човні ісофуне.
- フネ : 舷側 : 船の横側 (fune no yokogawa): Борт корабля.
- ハナヘ : 船首 (hanahe): Передня частина корабля.
- ミヨシ: みよし(miyoshi): Передня частина корабля, ніс корабля.

2.2. Терміни, пов'язані з рибальством

Методи риболовлі:

- エガツケ : イカつけ、イカ釣り (ikatsuke): Це метод риболовлі, який використовувався приблизно до 1955 року. Замість використання наживки, кальмарів ловили на гачок, прикріплений до кінчика снасті, ловляться рухомими вгору та вниз.
- マンボ : まんぼ (manbo): Метод лову кальмарів, що використовувався рибалкою, щоб зловити кальмарів за допомогою 20-30 гачків, намотаних на

спеціальний тримач з важкими грузами, який носили на обох руках і який нагадував танець мамбо, звідси й назва методу.

- フクロドリ : ふくろとり、袋取り (fukurotori): Метод лову, коли вирушають у море в листопаді та грудні, занурюючись у воду по шию.
- クヂドリ : くちとり、口取り (kuchitori): Метод лову, коли закривають входи до пасток, щоб риба не могла втекти. Водолази, які виконують це завдання, вважаються особливо обраними і отримують високу зарплатню, а також це вважається великою честю.
- キカイマギ : きかいまき、(自動) 機械巻き (kikaimaki): Автоматичне намотування: метод лову кальмарів на сучасний час, 1980 рік Шьова.
- ママギ : うままき、馬捲き (umamaki): Метод збирання кальмарів, коли корабель з кальмаром піднімається за допомогою коней. Головним чином, на березі цим займалися жінки. Також метод використовувався для витягування сіток, встановлених у морі.
- コシビギ : こしびき、腰引き (koshibiki): Метод тягнення сітки або корабля, коли до талії прикладається дошка, а руки утримують товсту мотузку.
- ネジリ : 捻り (nejiri, hineri): Метод вилучення морських водоростей разом з маккою (великим відром для збору водоростей). Використовувався в районах Чігебу, Ямакоші та Камеда.
- テンテズリ : てんてん釣り (tententsuri): Різновид способу лову форелі. Також називається Tenten. Риболовля на вудку та линву — це спосіб лову риби, при якому велику мігруючу рибу, наприклад тунця та пеламіду, ловлять одну за одною за допомогою вудки. Коли зграя знайдена, вода з приманкою бризкає з задньої частини рибальського човна. У той же час, розкидаючи дрібну рибу-приманку, як-от сардини, на морську поверхню, тунець буде їсти все, що потрапляє на очі, і змагатися за їжу, ніби вони зустріли зграю мілкої риби.
- ヒラガケ : 開掛 (hiragake): Метод розгортання мережі у вигляді стріли, коли рибна стая розріджена, щоб розширити зону покриття.

Назви знарядь лову:

- ハネコ[°] : はねご (hanego): Прилад, що має 4 гачки, по 2 з кожного боку.
- ヤマデ : やまで (yamade): Знаряддя для лову кальмарів з борту човна. Це пристрій з двома гачками. Порівняно з Ганего, його вважають більш простим для роботи.
- ソゴヤマデ : 底やまで (sogo-yamade): Прилад для лову кальмарів, який складається з чорного вуса кита, на якому розташовані два свинцеві грузи.
- ベーク : ベーク (bēku): Роликовий каток для підйому кальмарів. Використання цього пристрою зменшувало ризик втрати риби під час підйому на борт судна.
- マギド : まきどう、捲きどう (magido): Пристрій для піднімання корабля за допомогою канатів.
- ハエナワ : はえ縄 (haenawa): Рибальський інструмент, що складається з однієї довгої мотузки, до якого прикріплюються багато гілочок з гачками з відповідними інтервалами. Ловля тріски проводилась за допомогою гаенави до передвоєнного періоду, і мережі не використовувалися.
- マネ : まね (mane): Факел, яким махають у морі для сигналізації. Для його виготовлення використовували коріння.
- タエマヅ : たいまつ、松明 (taimatsu): Смолоскип з дуба, який розрубують наполовину та використовують як факелі для освітлення.
- アガシヤク : あか杓 (agashaku): Ковш, який використовується для вичерпування води, яка потрапила в човен.
- アシ: 浮子(うき) (uki): Поплавок: Частина невода.
- アシダナ (アバダナともいう): 浮子網 (うき あみ), (ashidana, uki ami): Поплавкова сітка: Частина невода.
- オヤナワ: 親縄 (oyanawa): Основна волосінь ярусу.
- *Ярусний лов — метод промислового рибальства, при якому використовуються сотні або навіть тисячі гачків з наживкою, зібрані в одну лінію («ярус»)
- カニ: かに (kani): Назва знарядь лову, які використовувалися для лову сардин на початку епохи Шьова.

- コイルヤン: こいるやん (koiruyann): Назва знарядь лову, які використовувалися для лову сардин на початку епохи Шьова.
- ガニナワ: がに縄 (ganinawa): Назва знарядь лову, які використовувалися для лову сардин на початку епохи Шьова.
- ギバ: ぎば (giba): Частина ярусу, яка є буєм.
- ギバダル: ぎば樽 (gibadaru): Буйок, байдик.
- スド: すど (sudo): Найглибший басейн для риби або сітка- мішок у неводі або великій сіті. Також називається Шито.
- ダンブ: だんぶ (danbu): Плаваюча куля. Скляні намистини. Загальний термін для поплавців, виготовлених шляхом свердління отворів у бочках або дереві.
- イセ: 縮綴 (ise): Частина неводу, яка використовується для лову сардин.
- トワイン: とわいん (towain): Назва знарядь лову сардин у ранню епоху Шьова. Також говорять tohain.
- マッカ: まっか (makka): Знаряддя лову для збору водоростей (ламінарія).
- マッケ: まっけ (makke): Тип грузу, який занурюється на морське дно, щоб закріпити сітку.
- ワイヤ: (waiya): Рибальський інструмент для лову сардини на початку періоду Шьова.

Зміни знарядь лову кальмарів прямо відповідають змінам способів лову. В епоху «дідів» (народжених в епоху Мейджі і Тайшьо) кальмарів було багато, тому Ямаде і Ханего було достатньо. Цей метод лову продовжувався навіть після того, як рибальські човни стали човнами з механічним двигуном, але приблизно з 1952 року почав використовуватись метод лову, при якому десятки штучних гачків прикріплювалися до однієї нитки та маніпулювали ними за допомогою фізичної сили Ямаде також змінився з двох гачків на три. Мамбо, ймовірно, також використовували приблизно в цей час. Потім, у 1970-х роках, було запроваджено автоматичне механічне намотування, щоб витягувати спійманих кальмарів.

Види гачків:

- カギ, バリ : かぎ針 (kagibari): Гачок-захоплювач: гачок, що кріпиться на кінці Ганего або Ямаде. Цим гачком здійснюється лов кальмарів.
- ソエマギ : そえ巻き (soemagi): Обшитий гачок: гачок для лову кальмарів, на якому, крім гострого кінчика, намотано бавовняну нитку. Він використовується з двома гачками.
- アケ° : あげ (age): Форма гачка, схожа на сучасну, пряма, без вигину.
- ジョロンコ、ジョロコバリ : じょろこ針 (jorokobari): Гачок для лову кальмарів. Використовувався з важкими грузами та 5-6 гачками.
- オツパイ : おっぱい (oppai): Вид гачка. Деталі невідомі.
- テツパリ : てつぱり、鉄針 (tetsubari): Залізний гачок. Використовувався після заміни гачків зі свинцевими основами на залізні.
- カナマギ : かなまき、金巻 (kanamaki): Гачок, що складається зі свинцевої основи та пластикової обшивки.
- ツノパリ : つのぱり、角針 (tsunobari): Гачок з пластиковою основою.
- テングス : てぐす (tegusu): Гачок для лову кальмарів. Використовувався з Мейджі до середини першої половини Шьова і був коротший, приблизно 4 шяку.
- テンテンパリ : てんてん針 (tentenbari): Гачок для лову форелі.

Після закінчення війни, протягом 7-10 років, вдалося зловити значну кількість форелі. Для лову використовувався лише один гачок. Якщо вдалося зловити 20 риб за день, це вважалося вдалою риболовлею.

Екіпаж:

- アシカタ: あし方 (ashikata): Особа, яка стоїть на носі човна. (Зазвичай дві людини).
- アバカタ: あば方 (abakata): Особа, розміщена в башті. (Зазвичай це дві людини).
- センド: 船頭 (sendo): Човняр.

Інша лексика:

- アトガケ: 後掛 (atogake): Якщо згряя риби наближається зліва, відкривають сітку справа від лівого борту судна, коли вони зіштовхуються зі згряєю зліва, судно повертається ліворуч, розкриваючи сітку від лівого крила до правого.
- テカゴ: てかご、手籠 (tekago): Кошик для збирання кальмарів на березі.
- タズ: たず (tazu): Дерев'яна або залізна опора, що стабілізує газову лампу для приваблення кальмарів.
- モンカ°: もんが (monga): Матеріал, який намотується на гачок під час лову на дні.
- ヤメ: やめ (yame): Бавовняна нитка використовується для сіток і волосіні.
- ロップ: (rōpu): Трос, мотузка.
- マツブシ: まつぶし、五葉松 (matsubushi): Дерево, яке використовується як матеріал для факелів.
- アガシ: あがし (agashi): Світло, ліхтар, вогник. При введенні корабля для лову кальмарів на берег, особливо важливо було вимкнути агаші, щоб освітлити дорогу для людей, які беруть кальмарів.
- イワシカス: 鰯粕 (iwashikasu): Осад із сардин: відваріть велику кількість сардин у великому казані (goemon gama) і відіжміть м'ясо та кістки. Розділіть масло і воду і перекачайте тільки масло.
- ゴエモンガマ: 五右衛門釜 (goemongama): Горщик, який використовується для варіння сардин під час приготування муки з сардин.
- オキアゲ: 沖揚げ (okiage): підйом з моря. 1) Підйом риби з моря, яку спіймали в сітки, і транспортування її на берег на рибальський майданчик. 2) Переміщення риби з моря на судно і транспортування її на берег.
- クキ: 群来 (kuki): Велика згряя риб: оселедця, піщаної риби, кальмарів, сардин.
- ゴロタ (ヅリ): 手釣り: (gorota, tetsuri): Ручна риболовля: знаряддя лову тріски періоду Едо. Ручна ловля тріски. Часто використовується на півдні Хоккайдо.
- ジャミイワシ: 小鰯 (jamiwashi, koiwashi): Дрібна сардина: невеликий вид сардини. Також називається Nikoiwashi.

- ツボガケ: 縮掛 (tsubogake): Коли згряя риби щільно скупчена або знаходиться поблизу сусідньої сітки, і немає місця, щоб звузити територію, опустивши сітку півколом.
- テイシ: 手石 (teishi): тонуча вага. (Це тонучий вантаж, який запобігає дрейфу світлового буя.)
- ナツボ : 魚坪 (natsubo): Місце для розміщення риби, оточене бамбуком або іншими матеріалами, де збирають сардин та проводять обробку.
- ニンブ (ninbu): Рибалка.
- ドー(ドー): どう (dō): Інструмент для віджимання осаду(олії) з сардин.
- ナゾイワシ: 夏鰯 (なぞいわし、なついわし): літні сардини: сардини, виловлені з липня по серпень.
- アキイワシ :秋鰯 (akiiwashi): Сардини, виловлені з жовтня по грудень.
- ハナアブ: 鼻泡 (hana abu); Спливання повітряних бульбашок, які видихає згряя риб.
- ハネ: 跳ね (hane): Стрибки риби на поверхню води.
- ボイルカッパ: ぼいる合羽 (boirukappa): Пальто, покрите мастилом для відштовхування води, використовуване для риболовлі для захисту від хвиль. (Запах нафти викликав морську хворобу).
- マイ: 枚 (mai): Спосіб рахування: 1) казанів гоетон для сардини. 2) складки хвиль. Хвилі, що набігають одна на одну.
- マネ: まね: (mane): Факел, яким махають над узбережжям як сигнал
- マンセン: 満船(mansen): Великий улов.
- ミズフネ: 水船(mizufune): Корабель, покритий хвилями.
- アミタグ: 網たく (amitagu): Завантажування сітки в центрі корабля, між корпусами.

Дієслова:

- オル：折る：(oru): 波が折る- хвилі розбиваються. たいていもう 波打ち際に近くなったところになれば 波が ごーっと 折ってくる。Зазвичай, коли ви наближаєтесь до прибережної лінії, хвилі розбиваються.
- カグ：漕ぐ (kagu): - гребти. 波と波の間の波のない状態) が来るぞ。さあ (權で) 漕げってなもんで その時は もう は一 夢中だ。真剣になって 漕ぐんだ。Наближається стан, коли немає хвиль. А тепер давайте веслувати (веслами) У той момент я захопився. Серйозно зайнявся веслуванням.
- カグ：掻ぐ：掻き出す(kagu): вичерпувати воду ковшом. 水を掻き出す あのひしやく - Той черпак, що зачерпує воду.
- カパガル：ひっくり返る (karagaru, hikkurikaeru): перевернути. どこだかの船がひっくり返ったとか 水船にしたとかで) Десь корабель перекинувся, перетворившись на водний човен.
- クマラガス：(釣り糸を) からます: (kumaragasu, tsuri ito wo karamasu) - заплутати волосінь. もう 焦るからねえ (釣り糸を) からまして だめなの。Я уже починаю панікувати, тому що волосінь заплуталась, і це погано.
- サカス(sakasu): обробка сирого оселедцю.
- ショウ： 背負う:(shou, seō): перевозити кораблем.
- ツカゲラレル: (tsukagerareru): потрапити в шторм (бути атакованим хвилями). 失敗すればねえ陸に来ないうちに波のために襲われてしまってもう 水船にしてしまうのさ。Якщо ми зазнаємо невдачі, хвилі накриють нас, перш ніж ми досягнемо землі, і наш човен опиниться під водою.
- トックレガエス(tokkurigaesu): Перевертання корабля.
- マネアゲル(managearu): віддати сигнал: 1) Коли досвідчені рибалки, що керують човном, помічають рибу віддалено від берега, вони дають сигнал човну з сітками виходити в море, махаючи прапорцем або іншим предметом. 2) Давати сигнал з факелом.
- コナレル(konareu): риба псується.

- コナレル (tataku): Нарізати. 樽に入れている海苔を、細かくタタク。 Дрібно порізати водорості в бочку.
- ツカレナイ (tsukarenai): Залишати в свіжості, зберігати свіжість. ニシンがツカレナイようにする。 Зберігати оселедець свіжим.
- ヤケル (yakeru): 1) Швидко псуватись. 砂の上に直接おくと ニシンがヤケテシマウ。 Якщо покласти оселедець прямо на пісок, він швидко зіпсується.

Морська лексика відноситься до лексики, пов'язаної з середовищем, що оточує риболовлю, наприклад, хвилі, течії, вітер, погода та рельєф.

Морська лексика:

- アイマワリ (aimawari): 1) Великі хвилі, які вражають узбережжя після шторму. Поширені на початку осені. 2) Це також може стосуватися вітру, що дме зі сходу. За словами рибалки в Тодохокке, човни Kawasaki, які ловили кальмарів, часто перекидалися вдень через ці вітри.
- アイ: інша назва східного вітру. В основному в районах уздовж Японського моря. Також називається アイの風 (Ai no Kaze)、アユの風 (Ayu no Kaze).
- イルル (iruru): Бухта.
- ウチコミジヨ: うちこみじお (打込潮) (uchikomijo): Місце, де стикаються приплив і відлив.
- 恵山の打込潮 (esan no uchikomishio): течія, що тече на південний схід від берега, протікаючи вздовж узбережжя. Коли приплив сильний, кажуть, що буде щедрий улов.
- カヤベジヨ: かやべじお (茅部汐) (kayabejo): Припливна течія, що входить у затоку Учіура з південно-східного зовнішнього моря.
- エサンジヨ: えさんじお (恵山汐) (esanjo): Припливна течія, що тече від затоки Учіура вздовж Каябе до південно-східного відкритого моря.
- オガ: 陸 (おか) (oka): 1) Пляж, прибережна лінія. 2) Територія суходолу, берег.

- オリ : 折り (ori): Використовується, щоб позначити момент, коли хвилі, які наближаються з моря, раптово руйнуються, наближаючись до берега.
- サギリ: 波しぶき (sagari, namishibuki) Плескіт хвилі. 浜に行けば波しぶきをかぶる。 Якщо ви підете на пляж, вас за бризкають хвилі.
- ヒカタ(カゼ):(hikatakaze): південно-західний вітер: вітер, що дме з серпня по квітень наступного року. Також, називають Хіката або Шікада. Вважається «найстрашнішим вітром», бо через нього трапляється багато морських аварій.
- モヨ一: 空模様 (moyō, soramoyō): Візерунок на небі. 空模様が悪くなって途中で夜中に家に戻らねばならない。 Небо виглядало погано, тому мені довелося повернутися додому посеред ночі.
- トマリ: 泊(tomari): Пристань.
- サギ (sagi): Мис.
- アカハケ/アカハゲ (akahake): Мис Акахаке, розташований на крайньому південному краю сучасного мису Есан, нижче скелі Каїба, поблизу кордону між колишнім містом Есан і Тодохокке. Хвилі там бурхливі, тому підходити на маленькому човні небезпечно.
- カケノハマ: かけの浜 (kakenohama): Південно-східна область сучасного мису Есан.
- カチカソリ (kajikasori): Мис на південний схід від Есана. Свою назву він отримав тому, що скелястий берег пологий і на ньому живе багато черепах.
- ソリ (sori): Риф.
- シモカイガン: 下海岸(shimokaigan): Регіон в окрузі Камеда далеко від Мацумае. Це найстаріший регіон, який був освоєний, і є домом для багатьох іммігрантів з префектури Аоморі, особливо з півострова Шімокіта.
- ジョーボシカワグチ: (jōboshikawaguchi): Торгова назва. До війни людей наймали для масового лову риби сітками в селі Тодохокке.
- ヒカタカゼ(hikatakaze): Південно-західний вітер з серпня по квітень наступного року. Дуже сильний вітер, що спричиняє багато морських аварій.

- ヤマセトマリ: やませ泊(yamasetomari): Назва місця на східній стороні мису Есан, ліворуч від Нетауті. Гарне місце, щоб уникнути вітру. Є ламінарія.

У світлі того факту, що до раннього періоду Шьова, рибна промисловість у Тодохокке була промислом розташованим на скелястому березі, яке здійснювалося за допомогою безмоторних човнів, ця територія була місцем проживання для рибалок. Зокрема, територія навколо мису Есан є домом для численних рибних полів, тому вважається, що детальні назви були створені на основі топографії.

Лексика, пов'язана з рибальством, визначається видом риби, яку ловлять. На східному узбережжі півострова Ошіма було багато слів, пов'язаних з риболовлю кальмарів. Це пов'язано з великою кількістю кальмарів, виловлених уздовж узбережжя цього регіону. Подібним чином, оскільки сардини є основною рибою для вилову, лексика, пов'язана з ними, є широкою, включаючи рибальські човни, знаряддя лову, методи риболовлі та обробку риби. Особливої уваги заслуговує той факт, що лексика, пов'язана з риболовлю на оселедець, яка була популярна на західному узбережжі півострова Ошіма, майже без змін використовується для риболовлі на сардину.

Висновки до Розділу 2

У цьому розділі курсової роботи здійснено аналіз та опис лексичного арсеналу, який використовується в судноплаванні та рибальстві. Дослідження було спрямоване на розгляд різноманітних видів кораблів та їхніх функціональних частин, розкриття їхнього призначення та тривалості використання.

Таким чином, в першому підрозділі ми більшою мірою дослідили 10 лексичних одиниць на позначення кораблів, частий спосіб творення назв є на основі ієрогліфа "船" (船) - "корабель," наприклад: "磯船" (isofune) - "човен для риболовлі біля скелястого берега," де ієрогліф "磯" (iso) - "кам'яний," додається до слова "船" (fune) - "корабель," подібно цьому твориться назва: "網たき船" (amitakibune): - "човен, що завантажує сітки," де "網" (ami) - "сітка" і "船" (fune) - "корабель".

Крім того, у другому підрозділі увага була зосереджена на дослідженні інвентарю та приманок, використовуваних для рибальства, що сприяє розумінню та оптимальному використанню цих засобів у процесі вилову риби. Аналіз лексики, що описує різноманітні види риби, а також морські природні явища, надає можливість більш повного осмислення морського середовища та його впливу на рибне господарство.

Загалом досліджено 10 термінів на позначення методів лову: 機械巻き (kikaimaki): Автоматичне намотування: метод лову кальмарів. 馬捲き (umamaki): Метод збирання кальмарів, коли корабель з кальмаром піднімається за допомогою коней і т.п. 35 термінів на позначення знаряддя лову та видів гачків: そえ巻き (soemagi): Обшитий гачок, на якому намотано бавовняну нитку. 底やまで (sogoyamade): Прилад для лову кальмарів, який складається з чорного вуса кита. 3 терміни на позначення осіб на кораблі: あし方 (ashikata): Особа, яка стоїть на носі човна. あば方 (abakata): Особа, розміщена в башті. 船頭 (sendo): Човняр. 9 терміни на позначення риби і дотичної лексики: 夏鰯 (なぞいわし、なついわし): літні сардини. 秋鰯 (akiiwashi): Сардини, виловлені з жовтня по грудень. 跳ね (hane): Стрибки риби на поверхню води. 14 дієслів актуальні в рибальській галузі: 漕ぐ (kagu): - гребти. 掻き出す (kagu): вичерпувати воду ковшом.

Окрім того, вивчено лексичні засоби, що використовуються для опису середовища вилову риби в районі села Тодохокке на східному узбережжі Ошіми в префектурі Хоккайдо. Це дозволяє отримати уявлення про специфіку та особливості цього конкретного регіону, що має важливе значення для ефективного ведення рибальської діяльності та збереження морських ресурсів. Всього досліджено 22 терміни пов'язані з середовищем, що оточує риболовлю, наприклад, хвилі, течії, вітер, погода та рельєф. アイマワリ (aimawari): Великі хвилі, які вражають узбережжя після шторму. イルル (iruru): Бухта. (打込潮)(uchikomijo): Місце, де стикаються приплив і відлив.

В результаті цього аналізу можна зробити висновок, що поглиблене вивчення лексики судноплавства та рибальства сприятиме покращенню комунікації та ефективності у відповідних галузях діяльності.

ВИСНОВКИ

Під час дослідження першого розділу було здобуто такі результати: 1) було систематизовано види термінології та визначено їх роль у спеціалізованих галузях знань. 2) виявлено різноманітні аспекти термінології та її ролі в мовленні. 3) визначено актуальні визначення терміну. 4) наведено основні ознаки, що уможливають виділення термінів у складі спеціальної лексики. 5) виділено відмінні риси між професіоналізмами і термінами в японській мові. 6) було розглянуто історію розвитку термінології рибальства і судноплавства в японській мові. 7) було визначено географічні особливості Японії, тенденцію споживання риби в суспільстві та розвиток рибного господарства. Подальше дослідження може включати розширення обсягу аналізу на інші галузі знань або глибше вивчення конкретних аспектів термінології. Набуті знання та результати дослідження можуть бути корисними для створення нових документів, навчальних посібників або покращення фахової комунікації.

Під час дослідження другого розділу було здобуто такі результати: 8) було висвітлено географічні аспекти території виникнення досліджуваної лексики, 9) виокремлено та систематизовано термінологію рибальства і судноплавства в японській мові, 10) визначено закономірності її розвитку на території села Тодохокке, 11) створено детальний опис визначення термінів, для повного розуміння їх значення, 12) створено збірку лексичних одиниць та розділення за їхнім значенням. 13) визначено, що в Тодохокке найбільша різноманітність лексики, пов'язаної з риболовлю на східному узбережжі півострова Ошіма. 14) було виокремлено терміни на позначення видів кораблів з їх детальним поясненням та досліджено назви зовнішніх та внутрішніх частин кораблів. 15) також, було досліджено лексику на позначення знарядь лову на судні, окремий інвентар та методи лову кальмарів, сардин та іншої риби, також, осіб, які працюють в галузі риболовлі на борту і з берега. 16) додано лексику пов'язану з середовищем, що оточує риболовлю, таку як: хвилі, течії, вітер, погода та рельєф.

АНОТАЦІЯ

急速な技術開発とグローバル化が進む現代世界では、専門知識分野の発展が重要である。文化や伝統と深くつながる分野の 1 つに、漁業と海運がある。これらの分野の用語の研究は、専門家だけでなく、学者や言語学者にとっても重要である。

日本語における漁業および海運の用語の発展と機能を研究することは、これらの業界でのプロセスや言語環境を理解する上で重要である。この学期論文では、日本語の漁業と海運の用語を対象とし、その歴史的な発展と機能を調査する。

この研究の妥当性は、何世紀もの歴史があり、これらの産業の伝統を保存している日本社会における漁業と海運業の役割の多様性と重要性によって決まる。海洋資源の分野での国際協力と経験の交換が増える中、日本語の専門用語を研究し、理解することが重要になっている。専門語彙の重要な要素であり、言語資源の充実に貢献する用語構成を研究し、体系化する必要がある。この問題の研究が不十分であるため、新しい研究が求められている。

この研究の目的は、日本語における漁業と海運の用語を体系化して分析し、その発展の規則性を明らかにし、言語的および文化的文脈における機能の特殊性を研究することである。タスクには、用語の一般的な理論的側面の研究、日本語における用語の形成の歴史の分析、および実際の用語の使用の特定の特徴の決定が含まれる。

研究成果は、国際協力や経験交流に携わる漁業や海運分野の専門家にとって有益である。さらに、言語学者にとっても日本語用語の言語的および文化的側面への理解が深まり、これらの専門分野におけるコミュニケーションの特殊性の研究にも貢献する。

研究プロセスでは、特に用語の理論的基礎と歴史を研究するための文献分析と、他の言語と比較した日本語の用語の特異性を判断するための比較分析の方法を組み合わせられた方法が使用される。

このコースの目的は、日本語における漁業と海運の用語の多様性を研究し明らかにすることである。これは、日本文化のこの重要な分野を理解するための新たな視点を開き、海洋の側面における国際協力の向上に役立つ。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Андрющенко, А. І., Вовк, Н. І. (2014). *Аквакультура штучних водойм: підручник. Індустріальна аквакультура.* Частина 2. <https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u104/%D0%94%D0%BE%20%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%BE%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B7%D1%83%20%D1%80%D0%B8%D0%B1.%20%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD.pdf>
- Бойко, О. В. (2015). *Термінологія та термінологія-творення: теорія і практика: навч. посіб.* Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет».
- Д'яков, А.С., Кияк, Т.Р., Куделько, З.Б. (2000). *Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти.* <http://www.dyakov-linguist.com/images/doc/Monogr.pdf>
- Kasumi Gaseki, (1961). *DEVELOPMENT OF JAPANESE FISHERIES* by N. Oka, Chief, Data and Statistics Section, Fisheries Agency, Chiyoda-ku, Tokyo. Japan, <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/d8e04aba-3ba1-4e93-8f24-76441b77792f/content>
- Карабан, В. І. (2004). *Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово- стилістичні проблеми.* – Вінниця : Нова книга. https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/Karaban_2004_576.pdf
- Квітко, І. С. (1976). Термін в науковому документі. – Львів : Вища школа. <https://nauka-online.com/wp-content/uploads/2018/11/Volonits.pdf>
- Кочерган, М. П. (2002). *Вступ до мовознавства.* Академія. https://shron1.chtyvo.org.ua/Kocherhan_Mykhailo/Vstup_do_movoznavstva.pdf?

- Михайлова, Т. В. (2002). *Семантичні відношення в українській науково-технічній термінології*. <http://www.disslib.org/semantychni-vidnoshennja-v-ukrayinskiy-naukovo-tekhnichniy-terminolohiyi.html>
- Михайлова, Т. В. (2001). *Семантичні відношення в українській науково-технічній термінології*: Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / ХНУ ім. В. Каразіна. file:///D:/Downloads/Um_2003_25_7.pdf
- Онисько, О. Є. (2020). *Японія у світовому рибному господарстві*. Студентський вісник. № 2(14). https://ep3.nuwm.edu.ua/20236/1/%D0%A1%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B2%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA_2%2814%292020_%D0%9E%D0%BD%D0%B8%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%20%D0%9E.%D0%84.%20%281%29.pdf
- Романова, О. О. (2013). *Спеціальна лексика української мови як об'єкт лінгвістичного дослідження: термін і професіоналізм*. Термінологічний вісник № 2(2). http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=terv_2013_2%282%29_9
- Фурт, Д. В., Дмитрук, Л. А. (2020). *Термінологія: навчальний посібник* / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. http://elibrary.donnuet.edu.ua/1984/1/2020_NP_Furt_Terminolohiia.pdf
- Hashimoto Kunihiro, (2012). *渡島半島東岸部の漁業関係の語彙* Т. 10. file:///D:/Downloads/CV_20240401_03hashimoto.pdf
- Hashimoto Kunihiro. (2013). *渡島半島東岸部の漁業及び海事関係の語彙について*. Т. 62. С. file:///D:/Downloads/CV_20240401_kiyo62_pp69-80.pdf
- Yutaka Hirasawa. (1970). *The development of Japanese fisheries with government aids*. Tokyo University of Fishing. <https://core.ac.uk/download/pdf/18310569.pdf>